

Til alle våre samarbeidspartnere, fastleger og jordmødre på helsestasjoner i kommunene

Helse Nord-Trøndelag 12.01.2022

Informasjon om tidlig ultralyd og NIPT – Nytt tilbud

Helse Nord- Trøndelag, Sykehuset Levanger og Namsos har fått godkjenning for Fosterdiagnostikk jf. bioteknologiloven § 7-1 for ultralydundersøkelse i uke 11+0 –13+6, og NIPT, utvidet fosterdiagnostikk.

Vi vil med dette informere om nytt tilbud om tidlig ultralyd og mulighet for fosterdiagnostikk med NIPT prøve ved sykehusene Namsos og Levanger.

Fra 1.2.22 har vi oppstart av dette tilbudet på begge sykehus.

Tidlig ultralyd

Tilbudet om tidlig ultralyd vil gjelde alle gravide fra uke 11+0 – 13+6. Ultralydundersøkelsen vil foregå på sykehusene, og pasienter fra Værnes regionen har mulighet til undersøkelsen på Stjørdal DMS.

Pasientene **må henvises** til tidlig ultralyd, på samme måte som tidligere til rutineultralyd. Det er viktig at henvisningen inneholder relevante opplysninger om pasienten, siste menstruasjons første dag, tidligere obstetrisk historie, om det er gjort ul undersøkelse allerede (og evt hva som ble sett), evt. behov for tolk, og på hvilket språk. Hun vil få tilbud om time til tidlig ultralyd, i uke 11+0-13+6. Etter tidlig ultralyd setter vi opp til rutineultralyd uke 18-20, uten ny henvisning for dette. Hvis vi ikke har fått henvisning til tidlig ultralyd, må vi ha henvisning til rutineultralyd som tidligere. Vi må få henvisningen **i så tidlig som mulig i svangerskapet**, for bedre å kunne planlegge en stor økning i vår polikliniske virksomhet.

Undersøkelsen vil så langt det er mulig se på fostrets anatomi, morkakeplassering, antall foster og svangerskapslengde.

Fosterdiagnostikk med NIPT

NIPT er en blodprøve av mor som analyserer fostrets DNA med tanke på trisomi 13,18, og 21. Kvinner som har indikasjon for fosterdiagnostikk tilbys NIPT, **etter tidlig ultralydundersøkelse** (i uke 11-14). Blodprøven tas på sykehuslaboratoriet, og rekvireres av oss. Alle som henvises til tidlig ultralyd og er > 35 år, får tilsendt et informasjonsskriv om tidlig ultralyd og NIPT før timen fra sykehuset. Informasjonen inneholder en lenke til en informasjonsvideo, som det er viktig at pasienten ser før undersøkelsen. Info. skrevet med lenke er vedlagt under. Informasjonen skal leses av pasienten, og skjemaet medbringes signert av den gravide til undersøkelsen, som bekreftelse på mottatt informasjon.

Indikasjoner for NIPT

NIPT tilbys til alle kvinner > 35 år i tillegg til tidlig ultralyd, og erstatter tidligere tilbud om KUB test, som før ble tilbudt kvinner >38 år.

Testen tilbys også kvinner < 35 år med tidligere svangerskap med kromosomavvik, eller mistanke om slike anatomiavvik ved ultralyd undersøkelsen. I sjeldne tilfeller (eks morkakeanomalier) er det ikke indisert med NIPT etter ultralydundersøkelsen. Oppdatert lenke med mulige indikasjoner for NIPT, finnes på www.helsenorge.no. (søk: fosterdiagnostikk).

NIPT blodprøven tas etter ultralydundersøkelsen på laboratoriet på sykehuset.

Alle pasienter med NIPT blodprøver som indikerer trisomier (13,18,21) vil bli vurdert ved SFM, St Olavs hospital, og man vil få tilbud om morkakeprøve/ fostervannsprøve, og videre individuell vurdering. Noen prøver er ikke konklusive, og prøven må evt repeteres, eller det kan være behov for tilleggsundersøkelser som ny ultralyd eller fostervannsprøve.

Blodprøvesvar på NIPT som er negative dvs er normale vil komme som svar på helsenorge.no, direkte til pasienten. Hvis det er funn på prøven vil kvinnen kontaktes fra sykehuset for videre oppfølging.

Tilbakemelding av blodprøvesvaret til pasienten kan endres med innføring av Helse plattformen, og pasientene vil forløpende informeres om dette.

Kvinner som ikke har indikasjon for NIPT (eks. frisk og < 35 år), men ønsker å ta NIPT prøven må benytte private tilbud for dette.

Oppdatert informasjonsmaterieell for helsepersonell om fosterdiagnostikk finnes på www.helsedirektoratet.no, søk: fosterdiagnostikk. Merk at retningslinjene til helsedirektoratet sier at nakkeoppklaringen (NT) vurderes, ikke måles på tidlig ultralyd. Her finnes også informasjon om innholdet i undersøkelsen, begrensninger ved undersøkelsen og hva som skjer ved mistanke om funn eller avvik.

Tidlig ultralyd og evt. NIPT kommer i tillegg til tilbud om ultralydundersøkelse i uke 18-20 (rutineultralyd).

Marit Heggdal
Avdelingsoverlege
Tlf: 74098197/ 91547853

Tina Bjørsvik Eilertsen
Avdelingsoverlege
Tlf: 74215705

Vedlegg:

Informasjonsskriv til pasienter som skal til time med tidlig ultralyd og evt. fosterdiagnostikk med NIPT, som sendes ut fra Sykehuset Namsos og Levanger:

Orientering om fosterdiagnostikk i svangerskapsuke 11-14

Kvinner som har indikasjon for fosterdiagnostikk i svangerskapsuke 11 til 14, får tilbud om ultralyd og blodprøve (NIPT). NIPT er forkortelse for Non-Invasiv Prenatal Test. I gravides blod finnes en liten mengde DNA fra fosteret. Ved å analysere blodet kan en oppdage om fosteret har for mange eller for få kopier av kromosomene. NIPT vil oppdage 99% av alle fostre med trisomi 21 (Downs syndrom), trisomi 13 og trisomi 18. Dette er de tre vanligste kromosomfeilene hos fostre. Risikoen for trisomier øker med kvinnens alder.

All fosterdiagnostikk er frivillig, og NIPT testen er et tilbud. Det er viktig at du tenker nøye gjennom om du vil ha NIPT. Det er ditt eget valg om du vil gjøre fosterdiagnostikk eller ikke.

Før du kommer til ultralydundersøkelse og NIPT er det ønskelig at du har sett gjennom en video med informasjon. Oslo universitetssykehus har laget en svært god video, som du finner lenke til her:

<https://oslo-universitetssykehus.no/behandlinger/fosterdiagnostikk?sted=rikshospitalet>

Før vi gjør fosterdiagnostikk må du underskrive på at du har mottatt informasjon. Du kan skrive under nederst på dette arket.

Ultralydundersøkelsen

Før NIPT gjøres det alltid en ultralydundersøkelse. Med ultralyd måles fosteret, og vi kan beregne svangerskapsalder (hvor langt du er kommet i svangerskapet). Vi undersøker fosteret så grundig vi kan, men alle detaljer kan ikke ses så tidlig i svangerskapet. Vi vurderer fosterets nakkeoppklaring. Hvis den er økt, kan det være en indikasjon på kromosomfeil eller annet fosteravvik. Hvis nakkeoppklaringen er over en bestemt verdi, vil vi tilby morkakeprøve istedenfor blodprøve. Ved svært sjeldne tilfeller kan ultralyd avdekke at NIPT ikke kan utføres.

Blodprøven

Blodprøven tas som regel etter ultralydundersøkelsen. Det tar 10-14 dager å få svar på blodprøven. I noen tilfeller (2-3%) vil det ikke være mulig å få svar fordi det er for lite foster DNA eller mislykket analyse. Du vil da få mulighet til å ta den på nytt i svangerskapsuke 16. Dersom NIPT prøven er negativ, kan man utelukke at fosteret har trisomi 13, 18 eller 21. Dersom prøven er positiv, må resultatet bekreftes med fostervannsprøve. Positiv prøve kan oppstå selv om fosteret er friskt (falsk positiv prøve). Fostervannsprøve tas vanligvis i uke 16.

Du vil bli kontaktet når prøvesvaret foreligger. Dersom prøven viser økt risiko for trisomi, vil du få time til samtale og videre undersøkelser.

Jeg har forstått formålet med undersøkelsen? Ja Nei

Jeg gir herved samtykke til undersøkelsen Ja Nei

Navn:

.....

Fødselsnummer(11 siffer)

.....

Underskrift:

.....

Sted og dato:

.....